

Konstpolicy för Gnosjö kommun

Denna policy behandlar inköp av konst till Gnosjö kommuns konstsamling, hantering av konstsamlingen samt konstnärlig gestaltning enligt enprocentregeln.

Intentionen med kommunens konstpolicy är att

- Gnosjö kommuns invånare ska få uppleva och möta konst i sin vardag.
- Offentlig konst ska bidra till gestaltningen av offentlig miljö i kommunen och medverka till att skapa mötesplatser och platser för reflektion och diskussion.

Med offentlig konst eller konst i offentlig miljö avses i detta dokument konst som ägs av Gnosjö kommun.

Policy för konstnärlig gestaltning enligt enprocentregeln

Inledning

Konstnärlig gestaltning och utformning av det offentliga rummet har stor betydelse för platsens attraktivitet, för människors välbefinnande och genererar flera positiva synergier. Konst placerad i det offentliga rummet blir en del av medborgarnas vardag och når dem som vanligtvis inte aktivt besöker konstutställningar. Den förstärker platsens estetiska och humanistiska kvaliteter och skapar inkluderande offentliga rum dit alla medborgare oavsett ålder, bakgrund och behov har tillträde. Därmed skapas gynnsamma förutsättningar för att nå de nationella kulturpolitiska målen gällande tillgänglighet och delaktighet. Estetisk och konstnärlig gestaltning ger också en ort identitet och särprägel och ger en möjlighet att förstå sin samtid och historia. En konstnärlig profilering tillför ett mervärde till gagn för såväl kommunens invånare som tillfälliga besökare.

Enprocentregeln utformades 1937 genom ett statligt kulturpolitiskt initiativ och innebär att en procent av budgeten för ett byggprojekt, vid nybyggnad, om- eller tillbyggnad, bör avsättas till bild- eller formkonstnärlig gestaltning vid statliga byggnationer (Se SOU 2015:88, s 184). Detta har med tiden blivit vägledande för landsting och kommuner. Gnosjö kommun har sedan 2013 tillämpat detta på nybyggnationer i enlighet med beslutad konstpolicy.

Syfte

Syftet med policyn är att skapa stabilitet och långsiktighet för konst i planeringen och byggandet av offentliga miljöer i Gnosjö kommun. Policyn ska tydligt avgränsa vilka projekt som berörs av enprocentregeln och klargöra ansvarsfördelning, samarbeten och beslutsvägar.

Strategi

Genomförandet av konstpolicyn är beroende av ett fungerande samarbete mellan berörda delar av kommunorganisationen.

Konstnärlig gestaltning enligt enprocentregeln gäller vid all nybyggnation, om- och tillbyggnad av byggnader och miljöer där kommunen eller av kommunen ägda bolag står som byggherre.

En procent av den budgeterade totala byggkostnaden avsätts från kommunens investeringsbudget till konstnärlig gestaltning och förfogas av kultur- och utbildningsutskottet. För att bygga bort godtycklighet och för att få ett större urval av konstnärer ska uppdraget utlysas offentligt så långt det är möjligt. Den konstnärliga processen bör sättas igång så snabbt som möjligt. Att konstnären blir delaktig i ett tidigt skede och där ett samarbete med arkitekten möjliggörs kan resultera i en väl integrerad helhet samt motverka synen på offentlig konst som dekoration.

Privata bolag eller andra aktörer som bygger i Gnosjö kommun rekommenderas och uppmanas att följa enprocentsregeln. Vid varje projekt då enprocentsregeln tillämpas kan kultur- och utbildningsförvaltningen kontaktas för stöd och hjälp vid den konstnärliga gestaltungsprocessen. Enprocentsregeln bör skrivas in i markanvisningar och exploateringsavtal i publika områden, områden där många människor rör sig, så att ansvaret för de konstnärliga gestaltningarna delas mellan offentliga och privata aktörer, för att skapa en mer likvärdig tillgång till offentlig konst i våra livsmiljöer.

Investeringar gällande till exempel ventilation, kök och våtutrymmen är som regel undantagna från Policy för konstnärlig gestaltning enligt enprocentregeln.

Om den budgeterade totala byggkostnaden inte överstiger 340 prisbasbelopp resulterar det som regel i att ingen konstnärlig gestaltungsprocess sker. Pengarna som genereras genom enprocentregeln används istället för inköp av löskonst till byggnaden. Dock blir den lösa konsten inte bunden till byggnaden.

Enprocentregeln gäller ej då den budgeterade totala byggkostnaden understiger 10 prisbasbelopp.

Organisation och ansvar

För att hanteringen av konstnärlig gestaltning enligt enprocentregeln ska fungera effektivt och utvecklas är det väsentligt att alla berörda instanser känner till policyn, struktur och ansvarsfördelning. Det ska ske kontinuerliga avstämningar mellan dessa parter.

Kommunfullmäktige

Kommunfullmäktige fastställer och följer upp en totalbudgetram för varje byggprojekt och att Gnosjö kommun tillämpar enprocentregeln.

Kultur- och utbildningsutskottet

Kultur- och utbildningsutskottet förfogar över summan som genereras av enprocentregeln. Den del av anslaget som inte förbrukas kan flyttas över till efterkommande år genom tilläggsbudgetering. För att värna den konstnärliga friheten enligt principen om armlängds avstånd har kultur- och utbildningsutskottet inte direkt inflytande över det konstnärliga innehållet. Utskottet godkänner det slutgiltiga förslaget projektplan och budget.

Allmänna utskottet

Beslutar om överföring av budget genererad av enprocentregeln till kultur- och utbildningsutskottet. Utskottet beslutar om anslag till underhåll av den fasta konsten efter redovisning till utskottet av teknik- och fritidsförvaltningens årliga besiktning.

Konstnärligt råd

Gnosjö kommuns konstnärliga råd har en löpande dialog om nuvarande och framtida konstnärliga gestaltningar och offentliga utsmyckningar. I rådet sitter chef för bibliotek och allmänkultur, kulturesekreterare, stadsarkitekt och chef för teknik- och fritidsförvaltningen.

Kultur- och utbildningsförvaltningen

Kultur- och utbildningsförvaltningen ansvarar för den konstnärliga gestaltungsprocessen. Ansvarig tjänsteperson är kulturesekreteraren. I enlighet med principen om armlängds avstånd är det sakkunniga inom kultur- och utbildningsförvaltningen som fattar besluten rörande de konstnärliga gestaltungsprocesserna.

Då totalbudgeten för byggnationen överstiger 340 prisbasbelopp ska de konstnärliga gestaltungsprocesserna i största möjliga mån genomföras genom offentlig utlysning, där en jury enligt, i utlysningen fastställda kriterier, väljer ut de konstnärer som får skissuppdrag. Här kan kultur- och utbildningsförvaltningen ta hjälp av sakkunniga konsulter samt representanter för brukare. Minst

15 % av budgeten avsätts till skissuppdrag. Av de inkomna skisserna väljer ansvariga tjänstepersoner inom kultur- och utbildningsförvaltningen ut en konstnär för det slutgiltiga uppdraget. Avtalet undertecknas av chef för bibliotek och allmänskultur.

I de fall totalbudgeten för byggnationen är mellan 20 – 340 prisbasbelopp är kultur- och utbildningsförvaltningen ansvarig för att i samråd med brukarna införskaffa löskonst till byggnaden för den genererade enprocentsumman. I de fall få människor rör sig i byggnaden finns möjligheten att fondera medlen till en större gestaltning i ett konstnärligt eftersatt område i kommunen. I de fall totalbudgeten för byggnationen underskrider 20 basbelopp fonderas medlen enligt ovan.

Ansvarig tjänsteperson i kultur- och utbildningsförvaltningen ansvarar för att verken skyltas på ett korrekt sätt enligt kommunens standard. Kostnaden för skyltning ska rymmas inom enprocentregeln.

Kultur- och utbildningsförvaltningen kommunicerar nya gestaltningar externt och internt så att invånare och personal får kännedom om verken och dess kontext.

Kultur- och utbildningsförvaltningen bekostar och ombesörjer underhåll av den lösa konsten i enlighet med nedanstående Policy för inköp av löskonst till Gnosjö kommun.

Teknik- och fritidsförvaltningen

Byggprojektledare vid teknik- och fritidsförvaltningen ansvarar för att meddela kultursekreteraren om de projekt som är aktuella för konstnärlig gestaltning, redan i planeringsfasen. Byggprojektledaren ansvarar även för att bjuda in ansvarig vid kultur- och utbildningsförvaltningen till samrådsmöten inför byggstart, allt för att konstnären ska kunna komma in i processen så tidigt som möjligt. I de byggprojekt för offentliga lokaler där möjlighet finns, är det önskvärt att dialog möjliggörs mellan konstnär och arkitekt redan på skisstadium för att integrera konsten i byggnaden.

Teknik- och fritidsförvaltningen hjälper vid behov till med praktisk hjälp med eventuella anläggningsarbeten och belysning för konstverket. Kostnaden för anläggningsarbeten belastar inte budgeten för den konstnärliga gestaltningen.

Teknik- och fritidsförvaltningen bekostar och ombesörjer underhåll av den fasta konsten, utomhus och vid behov även inomhus. Besiktning av dessa görs årligen.

Samhällsbyggnadsförvaltningen

Likt god arkitektur bidrar konsten till att skapa intressanta, harmoniska och väl gestaltade platser. Genom att anlita konstnärlig kompetens inte bara i utförandefasen, utan också i planfaserna garanteras långsiktiga konstnärliga värden. När konstnärer involveras i stadsutvecklingsprocesser bidrar det ofta till att skapa ett uppskattat helhetsperspektiv.

Samhällsbyggnadsförvaltningen ska informera och föra dialog med kultur- och utbildningsförvaltningen vid ett tidigt stadium vid större planeringsprocesser, och vid markanvisningar och exploateringsavtal för att bedöma behovet av konstnärliga gestaltningar och konstnärlig kompetens.

Policy för inköp av löskonst till Gnosjö kommun

Konstsamlingens syfte

Gnosjö kommuns konstsamling har tre syften.

- att med konstverken skapa berikande och stimulerande miljöer för personal, brukare och invånare i kommunens offentliga miljöer
- att stimulera det lokala och regionala konstlivet genom att konstnärer blir representerade med sina verk i samlingen
- att långsiktigt bygga upp en konstsamling som speglar det framtida lokala och regionala kulturarvet

Konstsamlingens sammansättning

Gnosjö kommuns konstsamling består av så kallad löskonst som tavlor, skulpturer och konsthantverk samt offentlig utsmyckning/fast konst som sitter fast i mark, tak, golv eller annan del av byggnad. Varje år tillförs nya verk till samlingen genom inköp och beställningar, i enstaka fall också genom donationer och gåvor.

För att samlingen ska hålla en hög kvalitet behöver gallringar och underhåll genomföras med jämna mellanrum. Samlingen innehåller i dagsläget många planscher och reproduktioner, delar av dessa bör på sikt gallras till förmån för samtida originalkonst.

Kultursekreteraren är ansvarig för administrationen av konstsamlingen. Ansvaret innefattar löpande registrering av konsten och regelbunden inventering, gallring, dokumentation, bevarande samt administration av utlånade konstverk ur samlingen.

Inköp av konst

Ansvarig för konstinköp till Gnosjö kommun är konstinköpsgruppen som består av kultursekreterare och chef för bibliotek och allmänkultur. Kultursekreteraren har det övergripande ansvaret för den lösa konsten och hanterar inköpen. Kultur- och utbildningsutskottet anvisar årligen medel för inköp av löskonst.

Gnosjö kommun eftersträvar inköp av konst från nu verksamma konstnärer och konstsamlingen ska värna om det lokala och regionala kulturarvet. Samlingen utökas därför med verk som främst representerar det lokala och regionala konstlivet. En god spridning vad gäller konstnärskap, material, uttryck och tekniker ska eftersträvas. Inköp ska göras med jämn fördelning mellan könen och bestå av samtidskonst och samtida konsthantverk med hög konstnärlig kvalitet av idag verksamma konstnärer.

Möjliga inköpskanaler är gallerier och konstnärer. Konstutställningar i kommunens regi och hos andra konsthallar är också en inköpskanal. Konstinköpsgruppen avgör genom bedömningar vid varje enskild utställning om inköp är motiverat utifrån det konstnärliga värdet, konstsamlingens innehåll och behov av tillskott.

Donationer och gåvor av konst

Vid gåva eller donation av konst till Gnosjö kommun beslutar kultur- och utbildningsutskottet om gåvan ska tas emot eller ej. Hänsyn ska tas till gåvan/donationens ändamål, eventuella villkor samt lämpligheten i att ta emot gåvan/donationen. Som huvudregel ska en gåva/donation inte medföra krav på motprestation från Gnosjö kommun.

Underhåll, gallring och inventering av konstsamlingen

Teknik- och fritidsförvaltningen ansvarar för och bekostar att de offentliga utsmyckningarna, den fasta konsten utomhus och inomhus, underhålls och rengörs vid behov. Översyn görs årligen. Budget för underhåll av den fasta konsten anslås av allmänna utskottet efter redovisning till utskottet av teknik- och fritidsförvaltningens årliga översyn.

Kultursekreteraren ansvarar för att den lösa konsten underhålls. Budget för underhåll av lös konst anslås av kultur- och utbildningsutskottet efter inventering.

Ansvarig för inventering och gallring av konstsamlingen är kultursekreteraren. De utgallrade verken avregistreras ur kommunens samling. Kultursekreteraren kontaktar lämplig auktionskammare och erbjuder de utgallrade verken till försäljning. I de fall auktionskammaren inte anser verken är lämpliga för försäljning skall de skänkas bort, eller som sista åtgärd kasseras.

Inventering och gallring av kommunens konstsamling ska ske vart femte år enligt följande:

- Om ett konstverk har funnits i bibliotekets magasin och därmed inte lånats ut någon gång sedan senaste inventeringen (för 5 år sedan) kan konstverket avregistreras om de inte uppfyller syftet med konstsamlingen.
- Vid varje inventering informeras kommunens olika förvaltningar och uppmanas att lämna in konst som de ej längre vill låna. Konstinköpsgruppen gör sedan bedömningen om dessa verk ska förvaras i magasinet eller avregistreras.

Ansvarig för inventering av konstsamlingen är kultursekreteraren. En fullständig inventering ska ske vart femte år, förslagsvis i samband med gallringen. Kultursekreteraren kontaktar då respektive förvaltning för att kontrollera att konstverkens placering stämmer överens med uppgifterna i registreringen. I enlighet med kultur- och utbildningsutskottets interna kontrollplan ska kultursekreteraren varje år i november kontrollera att tavlor och konst stämmer överens med inventarieförteckningen (d.v.s. de registrerade uppgifterna). Detta i form av stickprov.

Förvaring av konstsamlingen

Konstsamlingen förvaras i magasinet på Gnosjö bibliotek när verken inte är utplacerade i kommunens lokaler.

Rutiner vid registrering och utlån av konstsamlingen

Kultursekreteraren ansvarar för registrering och utlån av konst. Konstsamlingen ska registreras digitalt. Registreringen ska omfatta både den lösa och den fasta konsten. Varje konstverk i samlingen, oberoende av om det tillförts genom inköp eller donation/gåva, tilldelas ett registreringsnummer med vilket det ska vara fysiskt märkt med i form av en textremsa där även konstnärens namn står. Märkningen ska placeras a tergo. I den digitala registreringen ska konstverkets nummer återfinnas

jämte ett foto av konstverket, konstverkets namn, konstnärens namn, titel, teknik, inköpspris och årtal. Konstverkets placering ska också anges.

Personal anställd i Gnosjö kommun ska beredas möjlighet att ur kommunens konstsamling låna verk att hänga i sina mötes- och arbetsrum. Respektive förvaltningschef har ansvar för att konstkontaktpersoner finns på de arbetsplatser där konst utplaceras, för att en bra och aktuell kommunikation mellan arbetsplatsen och kultur- och fritidsförvaltningen rörande verken ska finnas.

När ett konstverk lånas ut registreras låntagaren, konstverkets placering och datum för utlån. Lånet innebär vissa skyldigheter för låntagaren. Konstverket får ej flyttas eller omplacerat utan att kultursekreteraren informeras om detta. Om konstverket på något sätt skadas eller försvinner ska kultursekreteraren kontaktas omgående. Vid skada på konstverket avgör kultursekreteraren om och hur detta ska åtgärdas. Kostnader för åtgärder vid skada sker enligt Söderberg och Partners gällande konst- och utställningsförsäkring för Gnosjö kommun. Om låntagaren inte längre vill ha ett konstverk eller vill låna ett annat ur samlingen ska kultursekreteraren kontaktas.

När ett konstverk ur samlingen placeras i offentlig lokal ska en skylt med information om verket enligt kommunens standard placeras intill verket, på höger sida om verket, eller av utrymmesskäl nedanför verket.

Kultursekreteraren ansvarar för att information om de regler som gäller vid utlåning förankras hos kommunens anställda vid utlåningstillfället.

Uppföljning av konstpolicy

Uppföljning av konstpolicy för Gnosjö kommun görs av kultur- och utbildningsförvaltningen två år efter kommunalval.

Fastställt: Kommunfullmäktige 2018-09-27, § 103